

GENEL BİLGİLER

Resmi Adı	Belarus Cumhuriyeti
Bağımsızlık Tarihi	25 Ağustos 1991
Yönetim Şekli	Cumhuriyet
Başkent	Minsk
Yüzölçümü	207.600 Km ²
Nüfusu	9 milyon 463 bin (Şubat 2012)
Ortalama Yaşam Süresi	70 yıl
Okuma Yazma Oranı	%99.6
Resmi Dil	Belarusça, Rusça
Başlıca Şehirler	Minsk, Gomel, Mogilev, Vitebsk, Grodno, Brest
Etnik Durum	Belarus (%81,2), Rus (%11,4), Polonyalı (%3,9), Ukraynalı (% 2,4), Diğerleri ()
Para Birimi	Belarus Rublesi (01 Mart 2012 tarihi için resmi kur: 1 USD = 8.110 BYR)
Zaman Dilimi	Gmt+2
Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar	BSEC (gözlemci), CBSS (gözlemci), CEI, CIS, CSTO, EAEC, EAPC, EBRD, FAO, GCTU, IAEA, IBRD, ICAO, ICRM, IDA, IFC, IFRCS, ILO, IMF, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITU, ITUC, MIGA, NAM, NSG, OPCW, OSCE, PCA, PFP, SCO (diyalog üyesi), UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO (gözlemci)
Resmi Tatiller	1 Ocak Yılbaşı, 7 Ocak Ortodoks Noeli, 8 Mart Kadınlar Günü, 15 Mart Anayasa Günü (Ülkenin İlk Anayasasının Kabulü), 1 Mayıs İşçi Bayramı, 6 Mayıs Radunitsa, 9 Mayıs Zafer Günü (II. Dünya Savaşının bitiői) 3 Temmuz Bağımsızlık Günü (Ülkenin Almanya'nın İşgalinden Kurtuluşu), 7 Kasım Ekim Devrimi Günü, 25 Aralık Noel Tatili
Doğal Kaynakları	Ormanlar, bataklık kömürü, az miktarda petrol ve doğalgaz, granit, kil

SİYASİ VE İDARİ YAPI

Bağımsız Belarus Cumhuriyeti'nin ilk Anayasası 15 Mart 1994 tarihinde kabul edilmiş, aynı yılın Temmuz ayında yapılan seçimlerde Aleksandr Lukaşenko Cumhurbaşkanlığına seçilmiştir. A. Lukaşenko o tarihten itibaren Cumhurbaşkanlığı görevini sürdürmektedir.

24 Kasım 1996 yılında yapılan referandum sonucu Parlamentonun yapısı değiştirilmiş ve iki kanattan oluşan "Milli Meclis" kurulmuştur. Ayrıca, referandumda ülkenin şimdiki bayrağı kabul edilmiş ve Rus diline ikinci resmi dil statüsü verilmiştir.

Parlamentonun alt kanadı olan "Temsilciler Meclisi" 110 kişiden oluşmaktadır. Üst kanat olan "Cumhuriyet Konseyi" ise 64 üyeli olup, 8 üye doğrudan Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır.

Anayasa'da ifade edilen durumlar dışında, yasa tasarıları önce Temsilciler Meclisi tarafından görüşülmekte, ardından Cumhuriyet Konseyi'nde müzakere edilmektedir. Kanun taslağının yasalaşması için her iki kanatta yapılan oylamada salt çoğunluğun sağlanması gerekmektedir. Parlamentonun görev süresi 4 yıl olup, son genel seçimler Eylül 2008'de yapılmıştır.

Ülkede yürütme görevi Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı İdaresi, Başbakan, Bakanlar Kurulu ve Devlet Komiteleri tarafından yerine getirilmektedir. Son Cumhurbaşkanlığı seçimleri 19 Aralık 2010 tarihinde yapılmış ve A. Lukaşenko oyların yüzde 79,7'sini alarak, dördüncü dönem için bu göreve seçilmiştir.

Yargı sisteminin temelini Anayasa Mahkemesi ve yarı bağımsız mahkemeler oluştururken, genel mahkemeler, iktisadi konulara bakan mahkemeler gibi yargı birimleri görev yapmaktadır.

Ekonomi mahkemeleri sisteminde Minsk Şehir Ekonomi Mahkemesi, bölge ekonomi mahkemeleri, Yüksek Ekonomi Mahkemesi ve uzmanlaşmış ekonomi mahkemeleri (iflas, vergi, arazi vs.) faaliyet göstermektedir.

Anayasa Mahkemesi Başkanı, bütün diğer mahkeme başkanları, Başsavcı ve Merkez Seçim Kurulu Başkanı gibi görevliler Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır.

İdari yapı olarak, ülke 6 vilayetten (oblast) oluşmaktadır: Minsk, Brest, Vitebsk, Grodno, Gomel ve Mogilev. 118 şehir ve 110 kasaba yönetiminin bulunduğu Belarus'ta nüfusu 100 binin üzerinde olan 15 şehir vardır.

A. GENEL EKONOMİK DURUM**Temel Ekonomik Göstergeler**

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
GSYİH (milyar dolar, ortalama kurla)	30,2	37,0	44,8	60,3	49	55,2	59,3
Fert Başına Milli Gelir (dolar)	2.960	3.708	4.608	5.600	5.158	5.833	6.263
Reel Büyüme Oranı %	9,4	9,9	8,2	10	0,2	7,6	5,3
Enflasyon Oranı (TÜFE %)	10,3	7	8,4	13,3	10,1	9,9	108,7
Toplam İhracat (Milyon Dolar)	15.979	19.734	24.275	32.571	21.304	25.284	40.294
Toplam İthalat (Milyon Dolar)	16.708	22.351	28.693	39.381	28.569	34.884	45.747
Cari İşlemler Dengesi (Milyon Dolar)	436	-1.448	-3.040	-4.988	-6.178	-8.278	-5.775

Kaynak : Belarus Devlet İstatistik Komitesi

1950'li yıllara kadar bir tarım ülkesi olan Belarus, İkinci Dünya Savaşı sonrasında SSCB dönemi sanayileşme politikaları sayesinde hızlı bir endüstriyel gelişme göstermiştir. Bu dönemde gelişen sanayi sektörü ağırlıklı olarak büyük fabrikalardan meydana gelmiş olup, üretilen ürünler ülke dışına ihraç edilmiştir. Ancak sektör hammadde ve ara malları bakımından büyük ölçüde SSCB ülkelerine bağımlı kalmıştır. Belarus, 25 Ağustos 1991 tarihinde bağımsızlığını kazanmasının ardından da Rusya ile bağlantılarını koparmamış, sonuç olarak 2 Nisan 1996 tarihinde iki ülke arasında ekonomik ve diğer alanlarda en yüksek düzeyde işbirliğini öngören "Birlik Anlaşması" imzalanmıştır. 1998'de yaşanan Rusya krizi ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilemiş, ekonomisi büyük ölçüde Rusya'ya ihracata dayanan Belarus'ta önemli miktarda sanayi malları stoku oluşmuştur.

Belarus ekonomisinde devletin baskın rolü halen devam etmektedir. 1990'lı yılların ortalarından beri Devlet Başkanı Aleksandr Lukaşenko tarafından devletçi ekonomi politikalarına ağırlık verilmiş ve hedef Mihail Gorbaçov döneminin Sovyet politikalarına dönüş olarak nitelendirilmiştir. BDT ülkelerinin bir çoğunun aksine Belarus'ta planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçiş çerçevesinde bir yeniden yapılanma süreci yaşanmamış ve özel sektörün gelişimi devlet tarafından yeterince teşvik edilmemiştir. Bunun yerine büyük ve verimsiz KİT'lere destek sürdürülmüştür.

Lukaşenko iktidarının devlet sektörünün korunmasına yönelik politikası küçük ve orta ölçekli işletmeleri zora sokmakta ve kayıtdışı faaliyetlere itmektedir. Kayıtdışı ekonominin Belarus GSYİH'sına oranının yüzde 15 – 20 arasında olduğu tahmin edilmektedir.

Belarus günlük enerji kullanımını doğalgazdan sağlamaktadır. Rus *Gazprom* şirketi Belarus doğalgazı üzerinde kontrolü bulunan *Beltrangaz* şirketine ortak olmak istemiş

ve bu isteğini 2007 yılı başlarında gerçekleştirmiştir. Bu ortaklığa rağmen Belarus'a verilen gazın fiyatındaki artışların önüne geçilmemiştir.

Belarus ekonomisi komşu ülkelerden oldukça farklı özelliklere sahiptir. Sovyetler Birliği döneminden miras alınan kamu işletmelerinin üretimde ağırlığı fazladır, nitekim, ülkedeki toplam işletmelerin yaklaşık üçte ikisi kamu işletmeleridir. Özellikle ekonominin temelini oluşturan büyük ağır sanayi tesisleri kamu kontrolündedir.

İhracatın önemli bir bölümünü petrol ürünleri ve potasyum gübrelere ilişkin oluşturduğu Belarus'ta hükümet ithal ikamesine dayalı kalkınma politikası uygulamaktadır.

B. EKONOMİK GELİŞMELER

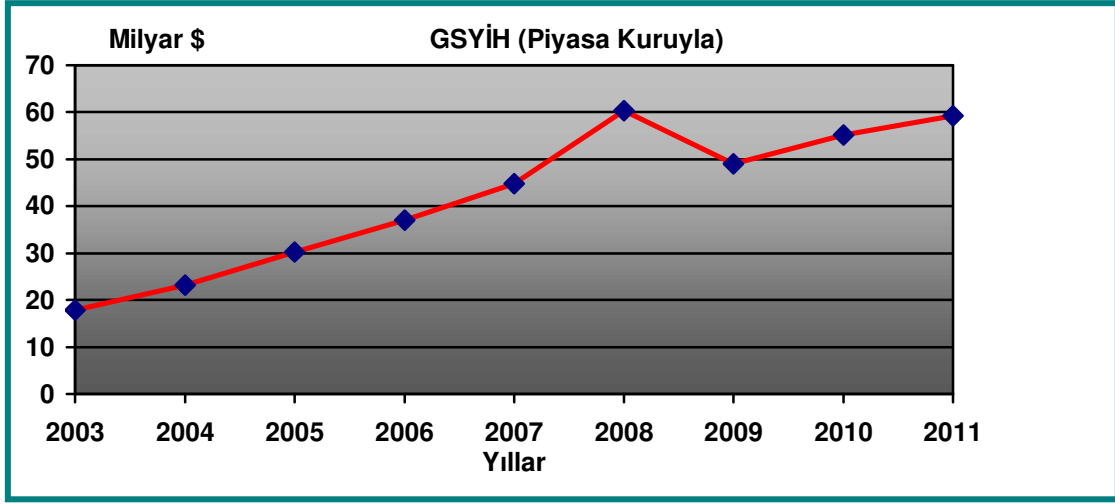
Büyüme

1990-1995 seneleri arasında ciddi bir gerileme yaşayan Belarus ekonomisi, Rusya'dan ithal edilen enerjinin mal mukabili ödenmesi konusunda yapılan özel anlaşmalar, bazı borçların silinmesi ve hükümetin sıkı ekonomi politikaları sayesinde 1996 senesinden sonra büyümeye başlamıştır.

1990'lı yılların ikinci yarısında BDT ülkeleri arasında en yüksek büyüme oranlarına ulaşmış olan Belarus'un ekonomik performansı 2001 yılından itibaren zayıflamaya başlamıştır. Bunun nedeni Rusya pazarlarına olan aşırı bağımlılıktır. Belarus'un imalat ürünlerinin başlıca ihraç pazarı Rusya'dır. Rusya'da özellikle 1998 krizinden sonra talebin azalması nedeniyle bu ülkeye ihracat azalmış ve Belarus GSYİH'si bu gelişmeden olumsuz etkilenmiştir. Yeni yatırımların düşük seviyede kalması da ekonominin büyümesini engelleyen diğer bir sebeptir.

Bununla birlikte, 2003 yılında ekonomik büyümenin tekrar ivme kazandığı gözlenmiştir. Toplam GSYİH artışının yüzde 6,8 olarak gerçekleştiği bu dönemde tarım sektörünün gelişmesi ve sermaye yatırımlarındaki artışların bu olumlu eğilimin arkasında yatan sebepler olduğu düşünülmektedir. Bu süreçte, sınıai üretim ve perakende sektörü de gelişme göstermiş, diğer yandan Rusya'da Belarus ürünlerine olan talep de tekrar artmaya başlamıştır.

2004 yılında ise Belarus ekonomisi yüzde 11,4 oranında büyürken, 2005 yılında bu rakam yüzde 9,4 olarak gerçekleşmiştir. 2006 yılında yüzde 9,9 olan büyüme oranı, 2007 yılının başında Rusya Federasyonu ile yaşanan doğalgaz krizine rağmen önemli oranda düşmezken, 2007 ve 2008 yıllarında ülke ekonomisi sırasıyla yüzde 8,2 ve yüzde 10 oranında reel büyüme kaydetmiştir. Global ekonomik krizin iç ve dış piyasalardaki dengeleri olumsuz etkilemesi sonucu Belarus ekonomisi 2009 yılında yüzde 0,2 gibi düşük bir büyüme performansı sergilemiş, 2010 ve 2011 yıllarında ise bu rakam sırasıyla yüzde 7,6 ve yüzde 5,3 olmuştur. Büyüme hızındaki artışın beraberinde yüksek oranlı dış ticaret açığı getirdiği de dikkatten kaçmamaktadır.

Kaynak : Belarus Devlet İstatistik Komitesi

2009 yılında ülkenin GSYİH'sı reel fiyatlarla hemen hemen değişmese de, yılın evvelinde yaşanan devalüasyon sonucu dolar cinsinden GSYİH 49 milyar dolara kadar gerilemiştir. 2011 yılında ise Belarus derin bir döviz krizi ile sarsılmış, yıllık toplam devalüasyon oranı yüzde 189 olarak açıklanmıştır. 20 Ekim 2011 tarihine kadar resmi kurlarla piyasa kuru arasında büyük fark olmuştur. Belarus Milli Bankası tarafından açıklanan 2011 yılı ortalama resmi döviz kuru baz alınarak hesaplanan dolar cinsinden GSYİH'nın, belirtilen devalüasyon oranına rağmen artış göstermesi bu farkın uzun süre korunması ilr açıklanabilir.

Yaşanan olumsuzluklara rağmen ekonominin büyüme hızını koruması büyük ölçüde güçlü iç talebe ve buna bağlı olarak canlılığını sürdüren inşaat ve ticaret sektörlerine bağlanabilir. Bu faktörlerin yanı sıra, global ekonomik krizin etkilerinin hissedilmeye başladığı 2009 yılına kadar olan dönemde Rusya tarafından sağlanan yardımlar ve diğer dış etkenler de büyümeyi olumlu etkilemiştir. Örneğin, Rusya'dan petrol ve doğalgaz gibi kaynakları diğer Avrupa ülkelerine göre daha ucuz fiyata alan Belarus, gerek transit doğalgaz satışlarından gerekse de Rusya'dan aldığı petrolü işleyerek, Avrupa ülkelerine satmak suretiyle önemli gelirler elde etmiştir.

Devletin kendi kontrolündeki büyük sanayi işletmelerini devlet bankalarının kredileriyle desteklemesi de büyümenin temel kaynaklarından birisi olarak değerlendirilmektedir. Ancak söz konusu büyümenin tam olarak sürdürülebilir olduğunu söylemek mümkün değildir. Ülkede yatırımlarının yetersiz olması ve yapısal reformların gereken hızla gerçekleştirilememesi ekonomi üzerinde sürekli bir baskı oluşturmaktadır.

Enflasyon

1991 yılında bağımsızlığını kazandığından beri Belarus'ta yüksek enflasyon yaşanmaktadır. 1990'lı yılların ilk yarısında fiyat serbestleştirilmesi ve gevşek para politikaları nedeniyle yıllık enflasyon oranları üç haneli rakamlara yükselmiştir. Bu duruma 1998 yılında Rusya'da patlak veren ve tüm BDT alanını etkisi altına alan mali kriz eklenince 1999 yılında Belarus'ta TÜFE oranı yüzde 300'e kadar çıkmıştır.

Daha sonraki dönemde para ve kredi politikalarının kontrol altına alınmasıyla enflasyon düşüş eğilimine girmiş, döviz kuru politikalarında sağlanan disiplin sayesinde 2003 yılında yüzde 30'un altına inmiştir. 2004 yılında enflasyonu yüzde 19'a çekmeyi başaran Belarus hükümeti, 2006 yılında yüzde 7'lik enflasyon oranı ile başarı sağlamıştır. 2007 yılında da enflasyon oranı nisbeten düşük sayılabilecek

yüzde 8,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Doğalgaz fiyatlarındaki artışa rağmen göreceli olarak sıkı para politikalarının devam ettirilmesi, fiyat kontrolleri ve kur çıpasının etkisiyle 2008 başında enflasyonun artışı sınırlandırılabilmiş, ancak üretici fiyatlarının ve ithal girdi maliyetlerinin artması ve yüksek enerji fiyatlarının etkilerinin doğrudan ve dolaylı olarak hissedilmeye başlamasıyla yılın son aylarında enflasyon hızlanmış ve sonuç olarak, 2008 yılı sonu itibarıyla yüzde 13,3'e ulaşmıştır.

2009 yılının başında yapılan yüzde 20 oranındaki devalüasyonun da etkisiyle hızlanan enflasyon sonraki aylarda belli ölçüde gerilerken, Nisan ayından sonra parasal ve mali disiplinin de etkisiyle aylık enflasyon rakamları çok düşük seviyelerde kalmış; sonuç olarak, 2009 yılında enflasyon oranı yüzde 10,1 ile sınırlı kalmıştır.

2010 yılında enflasyon rakamı yüzde 9,9 ile öngörülen seviyede gerçekleşmiştir.

2011 yılında yaşanan yüksek oranlı devalüasyon ve dolaşımdaki nakit para hacminin ciddi artış göstermesi sonucu ülke tekrar üç haneli enflasyonla karşılaşmıştır. Özellikle kamu harcamalarının finansmanı için emisyon artışına gidilmesi fiyatlar genel düzeyindeki artışı tetiklemiş ve yıl sonu enflasyon rakamı yüzde 108,7 seviyesine çıkmıştır. Hükümetin 2012 yılı enflasyon beklentisi yüzde 15 – 20 arasındadır.

Bölgesel Ekonomiler

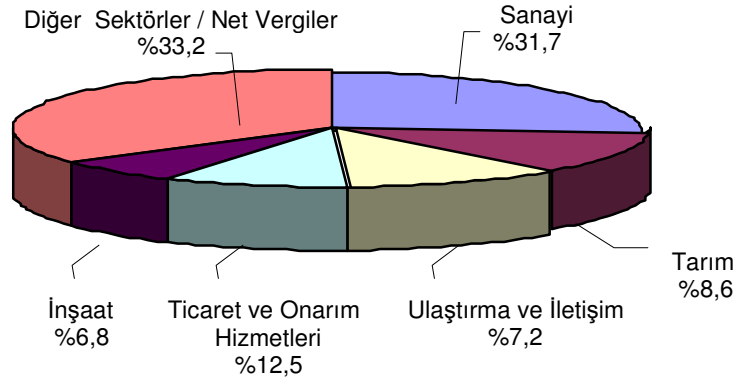
Belarus'ta ekonomik reformların yavaş işlemesi ve Sovyet tarzı merkezi ekonominin büyük ölçüde korunması nedeniyle ülkenin altı bölgesinin ekonomik gelişiminin eşit seviyede olduğu belirtilebilir. Minsk, Sovyet döneminden kalma büyük sanayi kuruluşlara ev sahipliği yapmakta olup burada makine, traktör, kamyon, otomobil motoru, rulman, elektronik eşya, buzdolabı ve tekstil ürünleri imalatı ağırlık kazanmaktadır.

Ülkenin ikinci büyük kenti olan Gomel'de başta ziraat makineleri olmak üzere makine imalatı gelişmiştir. Ayrıca Gomel bölgesi sınırları içerisinde petrol rafinerileri de bulunmaktadır. Büyük kimya fabrikaları Mogilev ve Grodno kentlerinde bulunmakta olup, burada yapılan üretimin çoğunluğu Rusya'ya ihraç edilmektedir. En verimli tarım bölgeleri ise Gomel ve Brest olarak öne çıkmaktadır.

C. EKONOMİDE BAŞLICA SEKTÖRLER

GSYİH Sektörel Dağılımı (2011)

Kaynak : Belarus Devlet İstatistik Komitesi

Sovyet döneminde ağırlıklı olarak bir sanayi ve tarım ülkesi olan Belarus'ta o dönemde kurulan 100'den fazla büyük ölçekli kamu işletmesi halen devlete bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Hammadde açısından ithalata bağımlı olan hayvancılık ve tarım sektörü bağımsızlıktan sonra küçülmeye başlamıştır. Nitekim, sanayinin GSYİH içindeki payı yüzde 50,3'ten yüzde 31,7'ye gerilemiş, tarımın payı aynı dönemde yüzde 22'den yüzde 8,6'ya inmiştir. Buna karşılık, ekonomide hizmet sektörünün payı giderek artmaktadır.

1. Tarım ve Hayvancılık

Sovyet döneminde Belarus tarımı, Sovyetler Birliği'nin kuzeybatı bölgelerindeki şehirlerin gıda ve özellikle et ihtiyacının karşılanmasına hizmet etmiştir. Bununla birlikte, Sovyetler Birliği'nin dağılmasını izleyen bir kaç yıl içerisinde diğer eski Sovyet Cumhuriyetleri gibi Belarus'un tarımsal üretimi de gerilemiştir. Yakıt kıtlığı ve tarım makinaları yedek parçalarının yetersizliğinden dolayı bu dönemde tarım üretimi oldukça düşük seviyelerde gerçekleşmiştir.

1986 yılında yaşanan Çernobil nükleer kazasından en çok etkilenen ülkelerden birisi olan Belarus'ta özellikle Gomel bölgesi önemli radyasyona maruz kalmıştır. Bugün ülke topraklarının yüzde 23'ü, radyasyon düzeyinin kabul edilebilir normların üzerinde olması sebebiyle, tarıma kapalıdır. Diğer bölgelerde ise devlet kurumları tarafından sürekli radyasyon testleri yapılmaktadır.

Belarus'un tarım sektöründe devlet hala ağırlığını korumaktadır. Nitekim, ülkedeki toplam 5.510,5 bin hektarlık ekili arazilerin 4.698,2 bin hektarı devlet tarım işletmelerine, 682,1 bin hektarı hane halkına ait olup, özel çiftliklere sadece 85,4 bin hektarlık ekili alan düşmektedir. Özel mülkiyete ait çiftliklerin sayısının yok denecek kadar az olması ve tarım reformlarının çok yavaş ilerlemesi sektörün ana problemlerinden birisi olarak görülmektedir.

2011 yılında ülkedeki toplam ekili tarım arazilerinin yüzde 46,2'si hububat, yüzde 37,9'u yem bitkileri, yüzde 7,3'ü sebzeler ve yüzde 8,6'u ise endüstriyel bitkiler yetiştirilmesi için ayrılmıştır. Sebzeler arasında ekimi en yaygın bitki patates olup, ekili tarım topraklarının yüzde 6'sını kapsamaktadır.

Tarım arazilerinin yüzde 75'inin sulanabildiği Belarus'ta 1990'lı yıllarda yaşanan tarımsal üretim kaybı 2000'li yıllarda yerini artışa bırakmıştır. Artış seyri sürekli, fakat inişli çıkışlı olmuş, 2002 yılındaki yüzde 0,7 ve 2005 yılındaki yüzde 1,7 oranlarına karşılık, 2004 ve 2008 yıllarında sırasıyla yüzde 12,6 ve yüzde 8,6 oranında artış kaydedilmiştir. 2009 ve 2010 yıllarında tarımsal üretim artış hızının gerilediği ve sırasıyla yüzde 1,3 ve yüzde 1,9 düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. 2011 yılı verilerine göre ise bu rakam yüzde 6,6 olarak ifade edilmektedir.

Belarus'un temel tarım ürünleri hububat, patates, şekerpancarı, keten, et, süt, yumurta, sebze-meyve ve mısırdır. Ayrıca Belarus önemli miktarda ayçiçeği tohumu, bitkisel yağ ve kaliteli buğday ihraç etmektedir.

Belarus'un Tarımsal Üretimi (.000 ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hububat	6.420	5.924	7.216	9.013	8.510	6.993	8.375
Şekerpancarı	3.065	3.980	3.626	4.030	3.973	3.770	4.485
Patates	8.185	8.329	8.744	8.749	7.125	7.831	7.721
Sebze	2.007	2.174	2.153	2.296	2.308	2.334	1.979
Süt	5.676	5.899	5.904	6.225	6.577	6.628	6.505
Yumurta (milyon)	3.103	3.337	3.228	3.312	3.430	3.536	3.752
Toplam Üretim (% Değişim)	1,7	6,1	4,4	8,6	1,3	1,9	6,6

Kaynak: Belarus Devlet İstatistik Komitesi

2. Sanayi

Sovyet döneminde kurulmuş ve hammadde ile yedek parça açısından dışa bağımlı olan büyük ölçekli sanayi işletmeleri üretimlerinin büyük bölümünü ihraç etmektedirler. Bununla birlikte, 1998 krizinden sonra başta Rusya Federasyonu olmak üzere, Belarus'un sanayi ürünlerini ihraç ettiği en önemli pazarlarda yaşanan talep daralması nedeniyle sınai üretiminde gerileme meydana gelmiştir.

Belarus, bağımsızlık kazandıktan sonra pazar ekonomisine etkili bir geçiş yapamamıştır. Eski Sovyet Cumhuriyetleri arasında en sanayileşmiş ülkelerden birisi olmakla birlikte, büyük ölçekli ve devlet kontrolündeki sanayi kuruluşlarının ekonomideki ağırlığı devam etmektedir. Nitekim, 2010 yılı sanayi üretimini değer olarak işletmelerin mülkiyet yapısı açısından gözden geçirdiğimizde, devletin sanayide yüzde 22,1 oranında doğrudan, yüzde 62,7 oranında ise ortaklık (yerli ve yabancı) olmak üzere, toplam yüzde 84,8 paya sahip olduğunu görmekteyiz. Sanayi üretiminde tüzel kişilik olarak faaliyet gösteren yerli özel firmalar yüzde 10,5, şahıs firmaları yüzde 2,1, yabancı sermayeli özel işletmeler ise yüzde 2,6 oranında pay sahibidirler. Bazı sektörlerde (demir-çelik, elektrik enerjisi üretimi vs.) ise üretimin neredeyse tamamı devlet işletmeleri tarafından yapılmaktadır.

Bağımsızlıktan önceki dönemde sanayi üretimi büyük fabrikalarda gerçekleşmekte ve bu fabrikalar diğer Sovyet cumhuriyetlerinden getirilen hammaddeleri işleyerek, nihai ürün diğer eski SSCB cumhuriyetlerine gönderilmekteydi. Sovyetler Birliği'nin

çöküşünü izleyen birkaç yıl içerisinde tedarik zincirlerinin ve tek ruble alanının dağılması Belarus'ta krize yol açmıştır. Yerli sanayi ürünlerine olan talep süratle düşmüş ve Belarus gibi sınai ürünlerin ihracatına dayanan ekonomiler zayıflamıştır. Sonuç olarak, diğer eski Sovyet cumhuriyetlerine bağlı olan Belarus'un sanayi üretimi 1990'lı yıllarda hızlı bir gerileme dönemine girmiştir.

1990'lı yılların ortalarına doğru verimliliğin artması, devlet tarafından elverişli koşullarda sağlanan krediler ve Rusya Federasyonu'ndan ithal edilen gaz ve petrolün sanayi ürünleri satarak ödenmesi anlaşmalarının yürürlüğe girmesi neticesinde 1996 yılından itibaren sanayi üretiminde artış trendi yakalanmış ve sanayi üretimi söz konusu yılda yüzde 3,5 artmıştır.

Ülkenin sanayi sektöründeki üretim artışı 2000'li yıllarda da sürerken, 2009 yılında ekonomik krizin etkisiyle sanayi üretimi yüzde 2 oranında gerilemiştir. 2010 ve 2011 yıllarında ise sanayi üretimi sırasıyla yüzde 12 ve yüzde 9,1 oranında artmıştır. Son dönemlerdeki sınai büyüme ağırlıklı olarak inşaat malzemeleri, yakıt, makine, orman ürünleri, kimya ve petrokimya gibi alt sektörlerdeki üretim artışından kaynaklanmaktadır.

Sanayi Üretiminin Sektörel Dağılımı (2010)

Ana Sektörler	%
Elektrik Enerjisi	7,1
Yakıt Sanayi	17,6
Kimya ve Petrokimya	13,1
Makine ve Metal İşleme	22
Ağaç ve Orman Ürünleri	4,2
İnşaat Malzemeleri	5,4
Hafif Sanayi	3,9
Gıda Sanayi	17,9
Diğer	8,8

Kaynak: Belarus Devlet İstatistik Komitesi

2010 yılında üretim artışının en fazla olduğu sanayi dalları olarak makine ve metal işleme (yüzde 16,7), ağır metalürji (yüzde 16), ağaç ve orman ürünleri (yüzde 14,9), kimya ve petrokimya (yüzde 13,3) öne çıkmaktadır.

Ülkenin geleneksel sanayi altyapısında önemli yeri olan ve sanayi üretiminin üçte birinden fazlasını sağlayan makine ve kimya sektörleri hızlı üretim artışlarıyla rafinerilerdeki üretim düşüşünü telafi etmiştir. İnşaat malzemeleri üretimi de son yıllarda inşaat alanında yaşanan canlanmanın etkisiyle çok hızlı gelişmiştir.

Belarus'ta motorlu taşıtlar, kimya ve petrokimya ve elektronik eşya üretimi alanında faaliyet gösteren çok büyük işletmeler bulunmaktadır. Minsk Traktör Fabrikası dünya traktör üretiminin yaklaşık yüzde 10'unu karşılarken, ülke ABD ve Japonya'nın ardından dünyanın üçüncü büyük traktör üreticisi konumundadır. Doğal kaynakların yer yüzeyine çıkarılmasında kullanılan makinelerin üretimini yapan Belarus Otomobil Fabrikası bu alanda dünyanın en önemli üreticileri arasında yer almakta olup, dünya pazarında üçte bir, Rusya ve BDT ülkeleri pazarında ise yüzde 96 paya sahiptir. Belarus ihracatının yüzde 90'ı sanayi ürünlerinden oluşmakta ve çalışan nüfusun yüzde 35'i bu sektörde istihdam edilmektedir.

3. İnşaat

Bağımsızlıktan sonra yaşanan ekonomik gerileme inşaat sektörünü de etkilemiş, fakat 1996'da hükümetin sağladığı kredi desteği ile toparlanma sürecine girilmiştir. 1995 yılında inşaat sektörünün GSYİH'den aldığı pay yüzde 6,1 iken, bu rakam 1999 yılında yüzde 7,2'ye ulaşmıştır. Sektörde piyasa ekonomisine geçiş gerçekleştirilemediği için ve kaynak yetersizliği nedeniyle 2002'de yüzde 5,3'e kadar azalan bu rakam, sektördeki canlanmanın da etkisiyle 2008 yılında yüzde 6,9'a, 2010 yılında ise yüzde 11'e yükselmiştir.

Hükümet konut üretimine ve talebine destek olmak amacıyla ucuz kredi verme politikasını sürdürmekte olup, bu alanda sağlanan düşük faizli kredilerin tutarı diğer kredilerin 5 katına ulaşmıştır.

Konut inşaatında Belarus diğer BDT ülkelerine göre daha ileridedir. Nitekim, 2008 yılında Belarus'ta 1000 kişi başına 527 m² konut inşa edilirken, bu rakam Rusya'da 451 m², Kazakistan'da 434 m², Özbekistan'da 265 m², Ukrayna'da 228 m² ve Azerbaycan'da 215 m² olarak gerçekleşmiştir. Son iki yılda bu alanda ilerleme devam etmiş ve 1000 kişiye düşen konut alanı inşaatı 2009 yılında 592 m², 2010 yılında ise 706 m² seviyelerine ulaşmıştır.

2010 yılının sonu için Belarus'ta toplam 6.853 inşaat firması mevcut olup, bunların 428'i devlet, 6.344'ü yerli özel firmalar, 81'i ise yabancı inşaat firmalarıdır. Devlete ait inşaat firmalarının 261'i büyük ölçekli olarak nitelendirilmekte olup, 50'den fazla çalışan istihdam etmektedir. Özel sektör firmalarının ise yüzde 91'i küçük ölçeklidir. Bu rakamlar inşaat sektöründe de devletin ağırlığının devam ettiğini ortaya koymaktadır.

4. Ulaştırma ve Haberleşme

Baltık ülkeleri, Rusya, Ukrayna ve Polonya arasında stratejik bir noktada bulunan Belarus'ta taşımacılık ülke ekonomisinin gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Ülkenin demiryollarının toplam uzunluğu 5.500 km olup, 2010 yılında yük taşımacılığında demiryollarının payı yüzde 74, yolcu taşımacılığında ise yüzde 32,3 olmuştur. Belarus'ta 85,7 bin km uzunluğunda karayolu ağı mevcuttur ve bunun 74,3 bin km'lik kısmı asfalt yollardan oluşmaktadır. Altı ayrı bölge merkezinde bulunan 7 havaalanı uluslararası statüye sahiptir.

Rusya doğalgazı ve petrolünün Avrupa pazarlarına ulaştırılmasında önemli transit ülke konumunda olan Belarus'ta boru hatları taşımacılığı da çok gelişmiştir. Nitekim, Rusya ile Avrupa arasındaki petrol ticaretinin yüzde 50'si, doğalgaz ticaretinin ise yüzde 30'u Belarus üzerinden gerçekleşmektedir.

Belarus Demiryolları İdaresi sahip olduğu büyük konteyner filosunu hem kendi ihtiyaçları için kullanmakta hem de diğer ülke taşımacılarına kiraya vermektedir. Demiryollarında konteynerler için 16 terminal bulunmakta olup, bu terminallerin 7'si büyük boy (40 foot) konteynerlere hizmet verebilmektedir.

Ülkede tüm telekomünikasyon hizmetleri Belarus Telekomünikasyon Bakanlığı'nın tekelinde gerçekleştirilmektedir. Bakanlık, telekomünikasyon ağının modernizasyonu ve geliştirilmesi için yabancı şirketlerle işbirliğine gitmektedir. 2011 yılının sonu için Belarus'ta Life :), MTS ve Velcom

olmak üzere, üç GSM operatörü faaliyet göstermektedir. Ayrıca, farklı standartta mobil iletişim hizmeti sunan Dialog adlı bir firma da mevcut olup, abone sayısı diğer firmalara göre çok azdır.

Life :) bir Turkcell iştiraki olup, 2008 yılının sonunda devlete ait Best Telekom şirketinin yüzde 80'lik kısmının Turkcell tarafından 500 milyon dolara satın alınması ile kurulmuştur. Geçtiğimiz dönemde 700 milyon dolarlık yatırım yapan Life :) GSM sektöründeki pazar payını yüzde 15'e çıkararak, önemli bir başarı elde etmiştir.

2010 yılı verilerine göre, Belarus'ta mobil telefon hattı sayısı 10,3 milyon, internet abone sayısı ise 4,8 milyon olarak kayıtlara geçmiştir.

5. Bankacılık ve Finans

Bağımsızlığın kazanılmasından sonra Belarus bankacılık sektörü üzerindeki Sovyet tarzı devlet tekeli kalkmışsa da devletin Merkez Bankası ve bankacılık sektörü üzerindeki etkisi halen büyük ölçüde devam etmektedir.

1997 yılında bankalar için asgari kuruluş sermaye miktarı 2,3 milyon dolara yükseltilmiş ve bu nedenle ülke içinde faaliyet gösteren 47 bankadan 12'si faaliyetine son vermiştir. 1994 yılında Belarus'ta 50'den fazla ticari banka faaliyet göstermekte iken, 2003 yılında bu rakam 28'e inmiştir.

Mart 2012 tarihi itibarıyla Belarus'ta 32 ticari banka faaliyetlerini sürdürmektedir. En büyük bankalar Belagroprombank, Belarusbank, BPS-Bank ve Belvneshekonombank'tır. Ülkede 9 yabancı bankanın temsilciliği mevcuttur.

Türkiye İş Bankası A. Ş. Belarus'ta birkaç bankayla muhabirlik sözleşmesi imzalamıştır. Söz konusu bankaların listesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

http://www.isbank.com.tr/content/TR/En_Yakin_Is_Bankasi/Muhabirlerimiz/BEYAZ+RUSYA.aspx

D. DIŞ TİCARET

Sovyetler Birliği'nin dağılması Belarus'un dış ticaret hacmi üzerinde olumsuz etkiler yaratmış ve dış ticaret ticaret açığı hızlı bir artış göstermiştir. Diğer taraftan, Sovyetler Birliği döneminde Belarus'un dış ticaretinin yaklaşık yüzde 90'a yakını diğer SSCB ülkeleri ile yapılmakta iken, bağımsızlıktan sonra bu durum değişmeye başlamıştır.

Belarus'un Dış Ticareti (Milyon Dolar)

(milyon dolar)	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
İhracat	4.803	7.326	15.979	19.734	24.275	32.571	21.304	25.284	40.294
İthalat	5.564	8.646	16.708	22.351	28.693	39.381	28.569	34.884	45.747
Denge	-761	-1.320	-729	-2.617	-4.418	-6.810	-7.265	-9.600	-5.453
Ticaret Hacmi	10.367	15.972	32.687	42.085	52.968	71.952	49.873	60.168	86.041

Kaynak: Belarus Devlet İstatistik Komitesi

Ülkenin ihraç malları için büyük bir pazar olan Rusya Federasyonu'nda 1998 yılında yaşanan ekonomik kriz sonucunda Rusya'da yaşanan talep daralması Belarus'un bu ülkeye ihracatını büyük ölçüde etkilemiştir. Zira Rusya Belarus'un en büyük ticaret ortağı olup, bu durum halen devam etmektedir. Belarus, enerji ithalatı için Rusya'ya bağımlı olmakla birlikte, imalat sanayi üretimini de büyük ölçüde Rusya'ya ihraç etmektedir. Rusya'nın ekonomisinde yaşanan dalgalanmalar ve Rus halkının gelir düzeyindeki değişikliklere paralel olarak değişen talep Belarus'un ihracatını doğrudan etkilemektedir.

1995 – 2005 yılları arasındaki dönemde yaklaşık 3 kat artan dış ticaret hacmi sonraki yıllarda da artış eğilimini sürdürmüş, fakat 2008 yılında küresel ekonomik kriz nedeniyle gerek ithalat gerekse de ihracat hacminde önemli bir düşüş gözlenmiştir. Nitekim, 2009 yılında ülkenin dış ticaret hacmi bir önceki yıla göre yüzde 30,7 oranında gerilemiştir. 2010 yılında ise bu rakam 2009 yılına göre yüzde 20,5 oranında artarak, 60 milyar dolara çıkmıştır.

2011 yılında yaşanan yüksek oranlı devalüasyon ve büyük devlet işletmelerinin ihracatı artırma faaliyetlerine ağırlık vermesinin sonucu olarak ihracat hacmi yüzde 59,4 oranında yükselerek 40,3 milyar dolara çıkmıştır. Aynı dönemde ihracata yönelik üretim yapan işletmelerin artan hammadde ve ara malı ihtiyacı ithalatın artması sonucunu doğursa da, ihracattaki yüksek oranlı büyüme dış ticaret açığının önemli oranda gerilemesini sağlamıştır. Sonuç olarak 2011 yılında ülkenin dış ticaret hacmi 2010 yılına kıyasla yüzde 43 artmıştır.

Belarus'un dış ticaretinde hammadde ve ara malları büyük ağırlığa sahiptir. Nitekim, 2011 yılında toplam ihracatın yüzde 71'i, ithalatın ise yüzde 75'i bu iki ana ürün grubunun payına düşmektedir. Ülkenin sürekli dış ticaret açığı vermesinin en önemli nedeni de budur.

2011 yılında Rusya Federasyonu yüzde 54,5'lik pay ile Belarus'un ithalatında ilk sırayı almıştır. İkinci sıradaki Almanya'nın payı ise Rusya'ya göre oldukça düşüktür; 2011 yılında ülke ithalatının yüzde 5,6'sı Almanya'dan yapılmıştır. Almanya'yı Çin (yüzde 4,8), Ukrayna (yüzde 4,4) ve Polonya (yüzde 2,8) izlemektedir.

Rusya aynı zamanda Belarus'un başlıca ihraç pazarı olup, 2011 yılında toplam ihracatın yüzde 34'ü bu ülkeye yapılmıştır. Belarus'un ihracatında önemli yeri olan diğer ülkeler Hollanda (yüzde 15,3), Ukrayna (yüzde 10,3), Letonya (yüzde 7,8), Almanya (yüzde 4,5) ve Polonya (yüzde 2,8) olarak sıralanmaktadır.

Belarus'un Dış Ticaretinde Başlıca Ülkeler (2011, % olarak)

İhracat		İthalat	
Rusya Federasyonu	% 34	Rusya Federasyonu	% 54,5
Hollanda	% 15,3	Almanya	% 5,6
Ukrayna	% 10,3	Çin	% 4,8
Letonya	% 7,8	Çin	% 4,4

Kaynak: Belarus Devlet İstatistik Komitesi

Ana ürün grupları itibarıyla bakıldığında, Belarus'un ihracatında makine, ekipman ve taşıt araçları, kimya sanayi ürünleri, mineral ürünler, metal ve metal mamulleri ile gıda sanayi önemli yer tutmaktadır. İthalat yapısında da aynı ürün gruplarının ağırlıkta olduğu görülmektedir.

E. YABANCI SERMAYE

Bağımsızlık kazandıktan sonra Belarus'un yabancı yatırım çekme performansı uzun süre çok düşük seviyede kalmıştır. Rusya pazarına yakınlığı ve Avrupa ülkelerine olan komşuluğa rağmen, ekonomiye devlet müdahalesinin ağırlığı, fiyat ve ücret kontrolleri, dış ticaret kısıtlamaları ve yavaş ilerleyen özelleştirme süreci Belarus'a giren doğrudan yabancı sermaye miktarının arzu edilen seviyenin altında kalması sonucu doğurmuştur.

2000'li yılların ortalarından itibaren ülkeye giren yabancı yatırım hacminde artış eğilimine girilmiştir. UNCTAD verilerine göre, 1995 – 2005 yılları arasındaki dönemde ülkeye toplam 201 milyon dolar doğrudan yabancı sermaye girişi yaşanırken, 2006 yılında bu rakam 350 milyon dolar olmuştur. 2007 yılında Beltransgaz şirketinin yüzde 12 ve MDC mobil telefon firmasının yüzde 51 oranındaki hisselerinin satışı dolayısıyla 1,8 milyar dolar tutarından yabancı sermaye girişi yaşanmıştır. 2008 yılında ülkeye giren doğrudan yabancı yatırım tutarı 2,2 milyar dolara çıkarken, global ekonomik krizin yarattığı belirsizlik nedeniyle 2009 bu rakam belli ölçüde gerileyerek, 1,9 milyar dolara inmiştir. Doğrudan yabancı yatırım girişlerindeki düşüş eğiliminin sürdüğü 2010 yılında 1,4 milyar dolarlık sermaye girişi gerçekleşmiştir. 2010 yılı itibarıyla ülkedeki doğrudan yabancı yatırım stoku 9,9 milyar dolar olup, bu rakam GSYİH'nin yaklaşık yüzde 16,7'sine tekabül etmektedir.

Ekonomik gelişiminde yabancı yatırımlardan daha fazla yararlanılmasını teminen, 6 Ağustos 2009 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yabancı yatırımcılara ek teşvikler getirilmiştir. Ayrıca, ülkede faaliyet gösteren Serbest Ekonomi Bölgeleri de yabancı yatırımcılar için önemli imkanlar sunmaktadır. Günümüzde Belarus'ta, her vilayette bir adet olmak üzere, toplam 6 Serbest Ekonomi Bölgesi faaliyettedir.

Belarus'ta yabancı yatırım istatistiklerinin çok sağlıklı tutulduğu söylenemez, nitekim, ülke kurumları tarafından açıklanan rakamların gerçek verilerin çok üzerinde olduğu düşünülmektedir. Resmi verilere göre, Belarus'a giren yabancı yatırımların ülkelere göre dağılımında Rusya ilk sırayı almakta, onu Avusturya, Kıbrıs, Hollanda, İngiltere ve İsviçre takip etmektedir. Halbuki, Türkiye'nin, özellikle telekomünikasyon alanındaki yatırımlar dikkate alınırsa, en önemli ilk üç yatırımcı ülke arasında bulunduğu değerlendirilmektedir. Genel ticari faaliyetler, sanayi, yiyecek-içecek ulaştırma ve haberleşme yabancı yatırımcıların en çok rağbet ettiği sektörlerin başında gelmektedir.

TÜRKİYE – BELARUS TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

A. TÜRKİYE İLE BELARUS ARASINDA İMZALANAN EKONOMİK VE TİCARİ NİTELİKLİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

Anlaşmanın Adı	İmza Tarihi	İmza Yeri
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	08.09.1993	İzmir
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	08.08.1995	Minsk
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	24.07.1996	Ankara
IV. Dönem KEK Toplantısı Protokolü	27.05.2004	Ankara
V. Dönem Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantısı	10.10.2006 11.10.2006	Minsk
VI. Dönem KEK Toplantısı Protokolü	16.12.2008	Ankara

B. TİCARET

1994 yılına kadar oldukça düşük bir seviyede olan Türkiye - Belarus dış ticareti, 1995 yılında canlanmaya başlamıştır. 1998'e kadar devam eden bu canlanma Rusya'da ortaya çıkan krizin Belarus'u da önemli ölçüde etkilemesi sonucu gerilemiştir.

Bununla birlikte, son yıllarda iki ülke arasındaki dış ticarete bir toparlanma eğilimi göze çarpmaktadır.

Türkiye – Belarus Dış Ticareti (Milyon Dolar)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
İhracat	49,8	64,8	95,9	145,3	119,2	186,8	232,8
İthalat	46,6	45,5	79,9	120,8	83,7	154,6	183,2
Dış Ticaret Dengesi	3,2	19,3	16,0	24,5	35,5	32,2	49,6
Dış Ticaret Hacmi	96,4	110,3	175,8	266,1	202,9	341,4	416

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

2008 yılına kadar artmaya devam eden Türkiye – Belarus ticareti, global ekonomik krizin etkisiyle 2009 yılında gerilemiştir. 2010 ve 2011 yıllarında ise hızlı bir artış gösteren ikili ticaret hacmi 2010 yılında yüzde 68 oranında artmış, 2011 yılında ise 416 milyon dolarla tarihi zirveye ulaşmıştır. Belarus ikili ticarete fazla verdiğimiz ülkeler arasında bulunmaktadır.

Bu gelişmeye rağmen, Türkiye – Belarus ticaret hacminin potansiyelinin hayli altında kaldığı söylenebilir, zira 2011 yılında Türkiye'nin Belarus ithalatından aldığı pay yüzde 0,7 iken, Belarus'un Türkiye ithalatından aldığı pay ise yüzde 0,08 seviyesindedir.

Türkiye'nin Belarus'a ihracatında en önemli yeri örme mensucat, kabuklu yemişler, ham postlar, deriler ve köseleler, özel dokunmuş mensucat, kazan, makine ev cihazlar, motorlu taşıtlar, plastik ve plastik ürünleri, elektrikli makine ve cihazlar, aksam ve parçaları almaktadır.

Türkiye'nin Belarus'tan ithalatında ise hammadde ve ara malları önemli yer tutmakta olup, mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahsalları, mumlar, dokumaya elverişli bitkisel lifler, kağıt ipeği ve dokumaları, gübreler birinci sırayı almaktadır. Dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler ise diğer önemli ithalat maddeleri arasında sayılabilir.

Türkiye İş Bankası, Belarus'un 7 bankası ile muhabirlik anlaşmaları imzalaması Belarus ile ticaret yapan firmalarımızın çok sık karşılaştıkları akreditif açma sorununun çözümünde önemli bir aşama olarak değerlendirilebilir. Bahse konu Belarus bankalarının listesine İş Bankasının internet sitesinden ulaşılabilir.

Türkiye'nin Belarus'a Yaptığı İhracatta Başlıca Madde Grupları (2011)

Madde Adı	İhracat, \$
Sentetik Lif İplikleri	46.369.359
Kara Taşıtları Aksam ve Parçaları	11.224.356
Pamuk	7.682.083
Diğer Örme Mensucat (En>30cm)	6.882.075
Karıştırılmış Kauçuk	6.301.209
Kadife, Peluş ve Halkalı Mensucat	6.124.419
Diğer Örme Mensucat	6.092.395
Turunçgiller	5.389.164
Üzümler	5.195.734
Domates	5.000.073

Kaynak: T. C. Ekonomi Bakanlığı

Türkiye'nin Belarus'tan Yaptığı İthalatta Başlıca Madde Grupları (2011)

Madde Adı	İthalat, \$
Petrol Yağları ve Bitümenli Minerallerden Yağlar	98.064.561
Demir / Alaşimsız Çelikten Yarı Mamuller	13.637.763
İşlem Görmemiş Sentetik Lifler	12.055.753
Demir / Alaşimsız Çelikten Teller	10.700.364
Sentetik Lif Demetleri	8.526.079
Keten Dokumalar	8.239.505
Potasyumlu Mineral / Kimyasal Gübreler	7.572.551
Azotlu Mineral / Kimyasal Gübreler	6.284.034
Sentetik Lif İpliği	2.515.715
Kauçuk Lastikler	1.796.378

Kaynak: T. C. Ekonomi Bakanlığı

C. YATIRIM İLİŞKİLERİ

2011 yılının sonu itibarıyla Belarus'taki belli başlı Türk yatırımlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Firma	Yatırımın Niteliği	Yatırım Tutarı (ABD Doları)
LIFE Telekom	GSM Operatörü (Turkcell'e ait)	700.000.000
Prences Grup	5 yıldızlı Crown Plaza Oteli, kumarhaneler, ofisler, vb. (Minsk)	60.000.000
Juravinka	Otel, kumarhane, ofisler, bowling vb. (Minsk)	30.000.000
Karbelteks	Tekstil (Mogilev SB)	7.000.000
Seçil	PVC İzolasyon (Mogilev SB)	4.500.000
Dangi Profil	Metal borular (Gomel)	1.000.000
Istbel	Ütü masası, kurutmalık üretimi (Minsk)	500.000
	TOPLAM	803.000.000

Kaynak : T.C. Minsk Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği Belarus Raporu, 2012

Liste, sadece Ticaret Müşavirliği tarafından tespit edilen yatırımcıların beyan ettiği tutarları yansıtmaktadır. Belarus'taki yatırımlarımızın yüzde 87'sinin Turkcell tarafından yapılan GSM yatırımının payına düştüğü, diğer yatırımların ise çok küçük ölçekli olduğu anlaşılmaktadır.

D. MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ

Türk müteahhitlik firmalarının Belarus'taki faaliyetleri 1991 yılında Enka İnşaat tarafından gerçekleştirilen askeri konut projesiyle başlamıştır. 2008-2010 döneminde Türk müteahhitlik firmalarınca Belarus'ta tamamlanmış veya yapımına devam edilen ve işalındı belgesi kapsamında Ticaret Müşavirliği'ne belgelendirilen iş toplamı 130 milyon dolardır. T. C. Ekonomi Bakanlığı verilerine göre, bugüne kadar Türk müteahhitlerince Belarus'ta üstlenilen projelerin toplam tutarı 660 milyon dolara yakındır.

Belarus'ta halihazırda üç Türk firması (Mertim, Begümbel, Karbelteks) bazı küçük çaplı konut ve şehir içi yol projelerinin yapımını sürdürmektedir. Ayrıca, Emsaş firması mevcut bir üç yıldızlı otelin beş yıldızlı otele dönüştürüleceği rekonstrüksiyon işine başlamıştır. Projenin finansmanı önemli ölçüde Türk Eximbank kredisi ile karşılanacaktır. Son dönemde yukarıda belirtilenler dışında üç Türk firması (Eriş, Bel-Ekşi, Lyron) üstlendikleri işleri tamamlayamamış ve ülkeden ayrılmıştır.

E. İKİLİ İLİŞKİLERDE KARŞILAŞILAN BAŞLICA SORUNLAR

Belarus'ta iş yapmayı en çok zorlaştıran faktörler olarak mevzuattaki belirsizlik ve genel anlamda istikrarsızlık gösterilebilir. Gümrük mevzuatının sık değişmesi ve karmaşık bir yapıya sahip olması, ayrıca, gümrüklerde referans fiyat uygulaması ihracatçıları zor duruma düşürmektedir. Bürokrasi ile ilgili birçok alanda ve uygulamalarda belirsizlik oluşu Belarus'ta iş yapmak isteyen işadamları için önemli bir sorundur.

Belarus'ta bankacılık konusunda ve uluslararası para transferlerinde ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır.

Ayrıca, işadamlarımızın karşılaştıkları sorunların başında vizelerin kısa süreli oluşu, uzun süreli vize almak için davetiye zorunluluğu gelmektedir.

F. İŞBİRLİĞİ İMKANLARI VE İKİLİ İLİŞKİLERİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

Belarus, Orta Avrupa ile Rusya Federasyonu arasında transit taşımacılıkta coğrafi açıdan stratejik konuma sahiptir. Ülkeden geçen yolcu sayısının büyüklüğü, bazı karayollarının önemi göz önüne alındığında turizm ve otel işletmeciliği alanında önemli işbirliği fırsatları olduğu görülmektedir.

Belarus ile Rusya Federasyonu arasındaki Gümrük Birliği Anlaşması ve sonrasında gelen anlaşmalar sayesinde bu ülkede üretilen malların sıfır gümrük ile Rusya Federasyonu'na ihracatı mümkündür.

Belarus firmalarının Türk serbest bölgelerinde, Türk firmalarının da Belarus'taki serbest bölgelerde yatırım yapmaları konusunda önemli imkanlar bulunmaktadır. İki ülke arasındaki ilişkilerin ortak yatırımlarla desteklenmesi, uzun vadeli işbirliğini gündeme getirecektir. Özellikle KOBİ'lerin bu ülkede gerçekleştirebilecekleri yatırımlarla büyük talep duyulan tüketim mallarını üretebilecekleri pek çok alan bulunmaktadır.

Belarus'ta gerek devlet tarafından, gerekse özel sektör tarafından yapılan inşaatların ihtiyacı kapsamında önümüzdeki dönemlerde her türlü inşaat malzemesine artan oranda gereksinim duyulacağı açıktır.

Belarus Hükümeti enerji tasarrufunu teşvik etmektedir. Petrol ve doğal gaz alternatif enerji kaynakları konusunda da araştırmalar yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla, enerji alanındaki yatırımlarda da Türk müteahhitlerinin önemli projeler üstlenebileceği düşünülmektedir.

Belarus'ta turizm sektöründe de yatırım imkanları bulunduğu düşünülmektedir. Ülkedeki kaliteli otellerin sayısı oldukça düşüktür. Doğal güzellikleri ile turizm açısından potansiyel teşkil eden Belarus'ta kaliteli tesislerin artmasıyla turizm sektörünün canlanması mümkündür.

Belarus tekstil sektöründe karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir, ancak bu sektörün boya ve kimyasallar gibi girdilerinde dışa bağımlıdır. Tekstil boya ve kimyasallar Türkiye açısından ihracat potansiyeli arz etmektedir

Bunların yanı sıra Belarus'la özellikle telekomünikasyon, karayolları ve enerji gibi alanlarda altyapı yatırımlarına büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Otomotiv sanayi de yüksek bir potansiyel arz etmektedir. Belarus, öncelikle altyapı yatırımlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu çerçevede Belarus Hükümeti, ülkenin telekomünikasyon şebekesinin yenilenmesi, Belarus Telekom'un yeniden yapılandırılması enerji santrallerin kurulması gibi projelere öncelik vermektedir. İnşaat sektöründe altyapı projelerinin yanı sıra yerel yönetimlerce desteklenen otel, toplu konut ve alışveriş merkezi inşası ile ilgili büyük ve küçük ölçekli çok sayıda proje vardır. Ayrıca, karayollarına yönelik altyapı hizmetleri alanında özellikle otel, restoran ve benzin istasyonları ağının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Altyapı projelerine ek olarak otomotiv ve gıda sanayi de Türk girişimcileri için potansiyel arz etmektedir. Gıda sektöründe özellikle süt, et, buğday işleme tesislerini alanında yatırım yapılabilir. Belarus'un önemli miktarda ayçiçek tohumu, bitkisel yağ ve kaliteli buğday ithal ettiği göz önüne alındığında önemli bir ihracat potansiyelinin varlığı ortaya çıkmaktadır.

TÜRK - BELARUS İŞ KONSEYİ HAKKINDA BİLGİ

Türk – Belarus İş Konseyi, Türk – Avrasya İş Konseyleri bünyesinde, 1992 yılında kurulmuştur. Konseyin Türk tarafı başkanlığını Öngören Hukuk Bürosu Kurucu Ortağı Prof. Dr. Gürsel Öngören yürütmektedir. İş Konseyinin karşı tarafını Belarus Ticaret ve Sanayi Odası temsil etmekte ve başkanlık görevini Oda Başkanı Mihail Myatlikov icra etmektedir.

Faaliyetler:

- T. C. Kültür ve Turizm Kananı ve Türkiye – Belarus KEK Eşbalkanı Sayın Ertuğrul Günay'ın Katılımı ile Türk – Belarus İş Konseyi Ortak Toplantısı, 01 – 03 Kasım 2011, Minsk
- Grodno Serbest Ekonomi Bölgesi Heyeti ile Toplantı ve İş Görüşmeleri, 28 – 29 Haziran 2011, İstanbul
- Belarus Firmaları ile İş Görüşmeleri ve İş Toplantısı, 2 Mart 2011, İstanbul
- Türk – Belarus İş Konseyi Yürütme Kurulunun Belarus Çalışma Seyahati, 23 – 26 Şubat 2011, Minsk – Mogilev
- Belarus Cumhuriyeti Türkiye Fahri Konsolosları ile Çalışma Yemeği, 5 Ocak 2011, İstanbul
- Belarus Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi V. Kolesnik ile Görüşme, 3 Aralık 2010, Ankara
- Türk – Belarus İş Konseyi Yürütme Kurulu Üyelerinin Minsk Ziyareti, 28-31 Ocak 2009, Minsk
- DTM Tekstil ve Müteahhitlik Heyetine Katılım, 2 – 4 Aralık 2008, Minsk
- Yeni Atanan T. C. Minsk Büyükelçisi Veka İnal ile Tanışma Toplantısı, 27 Şubat 2008, İstanbul
- Belarus Yatırım Forumu, 9 Kasım 2007, İstanbul
- Türk-Belarus İş Konseyi Ortak Toplantısı, 20 Eylül 2006, İstanbul
- Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen'in Katılımıyla İş Konseyi Ortak Toplantısı ve Ticaret Heyeti Ziyareti, 1 – 3 Mart 2005, Minsk
- Türkiye ile Belarus Arasında Tekstil Ürünleri Ticaretinde Tercihli Rejim Uygulanabilmesi Konusunda Teknik Görüşmelere Katılım, 2 – 3 Şubat 2005, İstanbul

- T.C. Minsk Büyükelçiliği Görevine Yeni Atanan Birnur Fertekligil ile Tanışma Toplantısı, 25 Kasım 2004, İstanbul
- Belarus Dışişleri Bakanı Sergey Martinov ile Toplantı, 25 Mayıs 2004, İstanbul
- Türkiye-Belarus 4. Dönem Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Toplantısı, 25-28 Mayıs 2004
- Belarus Dışişleri Bakan Yardımcısı Aleksandr Mihniyeviç ile Toplantı, 19 Mart 2004, İstanbul

 DİŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD	TOBB Plaza Harman Sok. No:10 34394 Esentepe - Şişli İstanbul
	Telefon: 0 212 339 50 00 (pbx) Faks: 0 212 270 30 92 0 212 270 41 90 (pbx)
	E-mail: info@deik.org.tr Web: www.deik.org.tr
Yönetim Kurulu Başkanı:	M. Rifat Hisarcıkıoğlu
İcra Kurulu Başkanı :	Rona Yırcalı
Genel Sekreter :	Bahri Can Çalıcıoğlu